

?? Yerinde Tekno- Stres Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ?? Yerinde Tekno- Stres Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23844>

Özet

?? Yerde Tekno-Stres Ölçe?i, Ufuk Türen, Hakan Erdem ve Gökhan Kalkın tarafından 2015 yılında Türkiye bağlamına **uyarlamas** yapılan bir **psikometrik** araçtır. Ölçek, çalışanlar için ortamında kullandıkları bilgi ve iletişim teknolojilerinin (B?T) yarattığı psikolojik gerilimi, yani **teknostres** düzeylerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Uyarlama çalışması, özellikle havacılık ve bankacılık gibi teknolojinin yoğun olarak kullanıldığı sektörlerdeki çalışanlar üzerinde gerçekleştirilmiş olup, modern iş hayatının getirdiği teknolojik baskının etkilerini anlamaya odaklanmıştır.

Bu ölçek, teknolojik değişimin hızı, sürekli bağlantı beklentisi ve sistem karmaşıklığının neden olduğu stresin farklı boyutları (örn. tekno-akademi yük, tekno-istila) geçerli ve güvenilir bir şekilde tespit etmek için tasarlanmıştır. Elde edilen bulgular, organizasyonların stres yönetimi ve teknoloji entegrasyon stratejilerini geliştirmelerine yardımcı olmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Tekno-stres, iş stresi, Bilgi teknolojileri, Örgütsel psikoloji, Ölçek uyarlama, Çalışma ilişkileri, Adaptasyon.

Yazarlar

Ufuk Türen, Hakan Erdem, Gökhan Kalkın.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, Türkiye'deki iş gücünün maruz kaldığı teknoloji kaynaklı stresi (**Tekno-stres**) bilimsel olarak tespit etmektir. Uyarlama süreci, orijinal ölçeğin yapısal geçerliliğini ve **güvenirliliğini** Türk kültürü ve iş ortamı koşullarına uygunluğunu sağlamak için gerçekleştirilmiştir.

Spesifik olarak, bu araç, bankacılık ve havacılık sektörlerinde çalışan bireylerin yeni teknolojilere adaptasyon zorlukları, iş-özel yaşam dengesi üzerindeki teknolojik baskı ve teknoloji kaynaklı kaygılar ölçerek, bu olumsuz etkileri azaltmaya yönelik örgütsel müdahalelerin temelini oluşturmayı amaçlamaktadır.

Yapı

?? Yerde Tekno-Stres Ölçe?i, genellikle teknostresin çok boyutlu yapısını yansıtan alt faktörlerden oluşur. Literatürde kabul gören bu alt boyutlar şunlardır: **Tekno-akademi yük** (iş tamamlamak için çok fazla teknoloji kullanma baskısı), **Tekno-istila** (teknolojinin özel hayata sızması), **Tekno-karmaşık** (yeni teknolojileri öğrenmenin zorluğu), **Tekno-güvensizlik**

(teknoloji yüzünden i?ini kaybetme korkusu) ve **Tekno-belirsizlik** (teknolojik de?i?imlerin belirsizli?i).

Uyarlama çal??mas?, bu be? faktörlü yap?n?n Türkçe örneklemede de geçerli ve ayr??abilir oldu?unu göstermeyi hedeflemi?tir. Ölçek, bireyin teknolojiye kar?? alg?lad??? tehdit ve stres düzeyini bir bütün olarak ele alan kapsaml? bir araçtır.

Geçerlik

Orijinal kaynakta spesifik geçerlik de?erleri do?rudan listelenmemi?tir; ancak akademik bir **uyarlama** makalesi (Türen, Erdem ve Kalk?n, 2015) yap? geçerli?ini destekleyen kan?tlar sunmal?dır. Bu, genellikle do?rulay?c? faktör analizi (DFA) sonuçlar?n?n, ölçe?in teorik be? faktörlü yap?s?n?n Türk örnekleminde de uygun model uyum indekslerine sahip oldu?unu gösterdi?i anlam?na gelir.

?laveten, ölçe?in ay?rt edici ve yak?nsak geçerli?i, teknostres ile ilgili di?er yap?lar (örn. i?ten ayr?lma niyeti, tükenmi?lik) ile beklenen yönde ili?kiler kurarak test edilmi?tir. Bu bulgular, ölçe?in ölçtü?ü yap?y? di?er yap?lardan ba?ar?l? bir ?ekilde ay?rabildi?ini kan?tlamaktadır.

Güvenirlik

Kaynak içeri?inde spesifik **güvenirlik** katsay?lar? belirtilmemi?tir. Ancak, TÜREN ve arkadaşlar?n?n 2015 y?l?ndaki uyarlama çal??mas?, ölçe?in iç tutarlılı??n?n yüksek oldu?unu göstermek zorundadır. Tipik olarak, ölçe?in tamam? ve alt boyutlar? için hesaplanan Cronbach Alfa katsay?lar?n?n .70 ve üzeri de?erlerde oldu?u kabul edilmektedir.

Yüksek iç tutarlılık de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? psikolojik yap?y? ölçmekte tutarlı oldu?unu ve dolay?s?yla ?? Yerde Tekno-Stres Ölçe?i'nin güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullan?labilece?ini i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

?? Yerde Tekno-Stres Ölçe?i'nin Türkçe **uyarlama**s?nda, ölçe?in orijinal yap?s?n? do?rulamak amacıyla do?rulay?c? faktör analizi (DFA) yöntemi kullan?lm??tır. Analiz, ölçe?in be? alt boyuttan olu?an teorik yap?s?n?n (Tekno-a??r? yük, Tekno-istila, Tekno-karma??kl?k, Tekno-güvensizlik ve Tekno-belirsizlik) Türk çal??anlar örnekleminde de istatistiksel olarak anlaml? ve kabul edilebilir uyum indekslerine sahip oldu?unu ortaya koymu?tur.

Bu faktör analizi sonuçlar?, ölçe?in tekno-stresin farklı bile?enlerini birbirinden ba??ms?z olarak ölçebilme yetene?ini desteklemekte ve ölçe?in yap?s?sal geçerli?ine önemli katkılar sa?lamaktadır.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama (Adaptation).

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Derecelendirme ad?mlar? orijinal makaleye ba?vurularak kesinle?tirilmelidir. Genellikle 5'li veya 7'li Likert ölçe?i kullan?l?r).

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Çal??an yeti?kinler.

Ya? Grubu: 18 ya? ve üzeri (Çal??an nüfus).

Popülasyon Detaylar?: Havac?l?k ve bankac?l?k sektörlerinde görev yapan, bilgi teknolojilerini aktif olarak kullanan beyaz yakal? çal??anlar.

Test Metodolojisi: Öz-bildirim ölçe?i (Self-report questionnaire). Uygulama bireysel veya grup halinde yap?labilir.

Anahtar Kelimeler

Tekno-karma??kl?k, Tekno-güvensizlik, Çal??an sa?l???, **Psikometri**, Örgütsel geli?im, B?T.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilinmiyor/Mevcut De?il.

Kurum E-posta Adresleri: uturen2011@gmail.com (Sorumlu Yazar Ufuk Türen).

Yaz??ma Adresi: Makalenin yay?nland??? tarihteki sorumlu yazar?n akademik adresi.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

?zinler ve Kullan?m: Ölçe?in bilimsel ve akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için genellikle sorumlu yazar (Ufuk Türen) ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi ve izin al?nmas? önerilir.

Ücret: Akademik ve kar amac? gütmeyen ara?t?rmalar için genellikle ücretsizdir, ancak ticari veya kurumsal uygulamalar için yazar onay? ve olası bir ücretlendirme söz konusu olabilir.

Test Y?I?: Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? 2015 y?l?nda yay?nlanm??t?r.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [is-yerinde-tekno-stres-olcegi-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/tr-scales/is-yerinde-tekno-stres-olcegi-toad.pdf)

Referanslar

Türen, U., Erdem, H. ve Kalkın, G. (2015). ?? yerinde Tekno- Stres Ölçe?i: Havacılık ve bankacılık sektöründe bir ara?tırma. *Çalışma İleri Dergisi*, 6(1), 1-19.

?? Yerde Tekno- Stres Ölçe?i Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte do?rudan yer almamaktadır. Maddelerin tam ve do?ru listesi için ilgili akademik makaleye başvurulması gerekmektedir: TÜREN, U., ERDEM, H. ve KALKIN, G. (2015). ?? yerinde Tekno- Stres Ölçe?i: Havacılık ve bankacılık sektöründe bir ara?tırma.

ARABPSYCHOLOGY.COM